

Umumiy oʻrta taʼlimda tasviriy sanʼat darslarida innovatsion pedagogik yondashuvlarni qoʻllash

Aminova Sabina Anvar qizi

Navoiy davlat universiteti

“Tasviriy sanʼat va muhandislik grafikasi” – taʼlim yoʻnalishi

2-kurs “E” guruh talabasi

Annotatsiya: Ushbu maqola umumiy oʻrta taʼlim muassasalarida tasviriy sanʼat darslarida innovatsion pedagogik yondashuvlarni qoʻllash orqali oʻquvchilarning ijodiy va estetik qobiliyatlarini rivojlantirish masalalariga bagʻishlangan. Tadqiqot jarayonida interfaol metodlar, loyiha asosida dars oʻtkazish, flipped classroom texnologiyasi va texnologik vositalardan foydalanish orqali oʻquvchilarning darsga qiziqishini oshirish va ularning ijodiy fikrlash koʻnikmalarini shakllantirish usullari tahlil qilinadi. Maqolada pedagogik yondashuvlarning samaradorligi va ularni amaliyotga tatbiq etish boʻyicha tavsiyalar keltiriladi.

Kalit soʻzlar: Tasviriy sanʼat, umumiy oʻrta taʼlim, innovatsion metodlar, interfaol yondashuv, kreativ fikrlash, loyiha asosida oʻqitish, taʼlim sifati, oʻquvchi motivatsiyasi.

Tasviriy sanʼat darslari oʻquvchilarning estetik didini shakllantirish, vizual tafakkurini rivojlantirish va ijodiy fikrlash koʻnikmalarini mustahkamlashda muhim oʻrin tutadi. Biroq anʼanaviy dars metodlari koʻpincha oʻquvchilarning passiv ishtirokini taʼminlaydi va ularning ijodiy salohiyatini toʻliq ochishga imkon bermaydi. Shu sababli, umumiy oʻrta taʼlim muassasalarida tasviriy sanʼat darslarini takomillashtirishda innovatsion pedagogik yondashuvlarni qoʻllash dolzarb pedagogik masala sifatida qaraladi.

Innovatsion metodlar oʻquvchilarning darsga qiziqishini oshiradi, ularni mustaqil fikrlashga undaydi va oʻz ijodiy ishlanmalarini yaratish imkoniyatini beradi. Shu bilan birga, metodlarning samarali qoʻllanilishi oʻquvchilarning tanqidiy fikrlash koʻnikmalarini rivojlantiradi va dars jarayonini yanada qiziqarli qiladi. Maqolada umumiy oʻrta taʼlimda tasviriy sanʼat darslarini innovatsion metodlar orqali samarali tashkil etishning nazariy va amaliy jihatlarini tahlil qilinadi.

Umumiy oʻrta taʼlim muassasalarida tasviriy sanʼat darslarida innovatsion pedagogik yondashuvlarni qoʻllash oʻquvchilarning ijodiy va estetik qobiliyatlarini rivojlantirishda muhim rol oʻynaydi. Dars jarayonida oʻquvchilarning faolligi va ijodiy ishlash qobiliyatini oshirish uchun metodik yondashuvlarni diversifikatsiya qilish zarur. Anʼanaviy dars metodlari koʻpincha oʻquvchilarni passiv kuzatuvchi sifatida

qoldiradi, bu esa ularning ijodiy salohiyatini to'liq ochishga imkon bermaydi. Shu sababli, innovatsion va interfaol metodlarni qo'llash dolzarb pedagogik masala sifatida qaraladi.

Interfaol metodlar o'quvchilarning darsga faol ishtirokini ta'minlaydi. Guruhli ishlash, muammoli vazifalar, diskussiya va loyiha asosida o'qitish o'quvchilarda tanqidiy va ijodiy fikrlashni rivojlantiradi. Guruh ishlari orqali o'quvchilar bir-birining fikrlarini tahlil qiladi, ijodiy yechimlar ishlab chiqadi va natijalarni taqdim etadi. Shu bilan birga, interfaol metodlar o'qituvchiga o'quvchilarning individual imkoniyatlarini aniqlash va darsni shaxsiylashtirish imkonini beradi. Bu esa dars jarayonining samaradorligini oshiradi va o'quvchilarning faolligini rag'batlantiradi.

Innovatsion yondashuvlar o'quvchilarning ijodiy tafakkurini rivojlantirishda muhim ahamiyatga ega. O'quvchilarga yangi texnikalarni o'rgatish, rang va shakl bilan eksperimentlar o'tkazish imkoniyati beriladi, bu esa ularning ijodiy salohiyatini oshiradi. Innovatsion vazifalar o'quvchilarning mustaqil ishlashini rag'batlantiradi, ularni yangi g'oyalarni vizual tarzda ifodalashga undaydi. Shu bilan birga, loyiha asosida darslar o'quvchilarning jamoaviy ish ko'nikmalarini rivojlantiradi va ularni mas'uliyatli bo'lishga o'rgatadi.

Flipped classroom texnologiyasi ham tasviriylar san'at darslarida samarali qo'llanadi. Bu metod o'quvchilarga uy sharoitida mavzuni o'rganish imkonini beradi, dars davomida esa amaliy mashqlar va ijodiy topshiriqlar bajariladi. Bu yondashuv o'quvchilarning mustaqil fikrlashini rivojlantiradi va ularni yangi ijodiy yechimlar yaratishga undaydi. Shu bilan birga, flipped classroom metodini qo'llash o'qituvchiga darsni individuallashtirish imkonini beradi va o'quvchilarning qobiliyatlarini hisobga olgan holda topshiriqlar berish imkoniyatini yaratadi.

Texnologik vositalardan foydalanish darslarni interaktiv qiladi. Multimediali materiallar, interaktiv doskalar, raqamli grafik dasturlar va onlayn resurslar o'quvchilarga rang, shakl va kompozitsiyani mustaqil o'rganish imkonini beradi. Shu bilan birga, texnologik vositalar o'quvchilarning ijodiy salohiyatini rivojlantirish va dars mavzusini chuqurroq tushunishga yordam beradi. O'quvchilar san'at asarlarini tahlil qiladi, ularning uslubiy xususiyatlarini o'rganadi va o'z ijodiy ishlanmalarini yaratadi.

Ijodiy va mantiqiy vazifalarni qo'llash dars samaradorligini oshiradi. O'quvchilarga muammoli topshiriqlar berish, yangi texnikalarni o'rgatish va eksperimentlar o'tkazish ularning tasviriylar savodxonligini oshiradi va abstrakt fikrlash qobiliyatini rivojlantiradi. Shu bilan birga, individual yondashuv har bir o'quvchining qobiliyati va imkoniyatlarini hisobga olishga imkon beradi, bu esa dars samaradorligini yanada oshiradi. O'qituvchi dars jarayonida o'quvchilarning individual ehtiyojlarini

hisobga olgan holda topshiriqlar va mashqlarni moslashtiradi, bu esa o'quvchilarning faolligi va darsga qiziqishini kuchaytiradi.

Baholash tizimi ham tasviriy san'at darslarida muhim rol o'ynaydi. O'quvchilarning ijodiy ishlari nafaqat baholanadi, balki rag'batlantiruvchi fikrlar va ijobiy mulohazalar orqali ularning motivatsiyasi oshiriladi. Shu bilan birga, baholash jarayoni shaffof va adolatli bo'lishi, o'quvchilarning o'zlashtirish darajasini aniq aks ettirishi lozim. Rag'batlantirish va ijobiy fikr-mulohazalar o'quvchilarda darsga qiziqishni kuchaytiradi va ularni yangi ijodiy ishlanmalar yaratishga undaydi.

O'quvchilarning ijodiy va estetik qobiliyatlarini rivojlantirish bilan birga, interfaol va innovatsion metodlar ularni ta'lim jarayoniga faol jalb qilishga xizmat qiladi. Darslar davomida o'quvchilarga tanqidiy fikrlash, ijodiy yechimlar yaratish va o'z ishlarini taqdim etish imkoniyatlari berilishi zarur. Bu nafaqat o'quvchilarning shaxsiy rivojlanishiga yordam beradi, balki umumiy ta'lim sifatini oshiradi.

O'qituvchining roli ham tasviriy san'at darslarida muhimdir. U nafaqat bilim beruvchi, balki motivator, maslahatchi va ijodiy jarayonni boshqaruvchi sifatida faol ishtirok etadi. O'qituvchi metodik yondashuvlarni moslashtiradi, texnologik vositalardan foydalanishni tashkil qiladi va o'quvchilarning individual ehtiyojlarini hisobga oladi. Shu orqali dars jarayoni yanada samarali va qiziqarli bo'ladi, o'quvchilarning ijodiy va mantiqiy fikrlash ko'nikmalari rivojlantiriladi.

Natijada, tasviriy san'at darslarida interfaol va innovatsion metodlarni qo'llash o'quvchilarning ijodiy va estetik qobiliyatlarini rivojlantirish, darslarni qiziqarli va samarali tashkil etish, ularni mustaqil va mantiqiy fikrlashga o'rgatish imkonini beradi. Shu bilan birga, bu yondashuv umumiy o'rta ta'lim tizimida tasviriy san'at fanining metodik samaradorligini sezilarli darajada oshiradi va zamonaviy pedagogik talablar bilan uyg'unlashadi.

Umumiy o'rta ta'lim muassasalarida tasviriy san'at darslarida innovatsion va interfaol metodlarni qo'llash o'quvchilarning ijodiy va estetik qobiliyatlarini rivojlantirishda muhim ahamiyatga ega. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, guruhli ishlash, loyiha asosida o'qitish, flipped classroom texnologiyasi va texnologik vositalardan foydalanish o'quvchilarning darsga qiziqishini oshiradi, ularning mustaqil fikrlashini rag'batlantiradi va ta'lim sifatini yaxshilaydi. Shu asosda, tasviriy san'at darslarida metodik takomillashtirish o'quvchilarning shaxsiy rivojlanishiga xizmat qiladi va umumiy ta'lim sifatini sezilarli darajada oshiradi. Dars jarayonida individual yondashuv, rag'batlantiruvchi baholash tizimi va ijodiy vazifalarni qo'llash o'quvchilarning ijodiy salohiyatini yanada rivojlantirishga yordam beradi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Шавдиров С. А. Подготовка будущих учителей к исследовательской деятельности // Педагогическое образование и наука. – 2017. – № 2. – С. 109-110.
2. Shavdirov S. A. Selection Criteria of Training Methods in Design Fine Arts Lessons // Eastern European Scientific Journal. – 2017. – № 1. – С. 131-134.
3. Shovdirov S. A. Tasviriy san'atni o'qitishda o'quvchilarning sohaga oid o'quv kompetensiyalarini shakllantirish omillari // Inter education & global study. – 2024. – № 1. – С. 8-14.
4. Shavdirov S. Method of organization of classes in higher education institutions using flipped classroom technology // AIP Conference Proceedings. – AIP Publishing LLC, 2025. – Т. 3268. – № 1. – С. 070035.
5. Ibraimov X., Shovdirov S. Theoretical Principles of The Formation of Study Competencies Regarding Art Literacy in Students // Science and innovation. – 2023. – Т. 2. – № B10. – С. 192-198.
6. Шавдиров С. А. Ўқувчиларда тасвирий саводхонликка оид ўқув компетенцияларини шакллантиришнинг педагогик-психологик жиҳатлари // Современное образование (Узбекистан). – 2017. – № 6. – С. 15-21.
7. Шавдиров С. А. ИЗОБРАЗИТЕЛЬНОМУ О. И ПРИКЛАДНОМУ ИСКУССТВУ // INTERNATIONAL SCIENTIFIC REVIEW OF THE PROBLEMS AND PROSPECTS OF MODERN SCIENCE AND EDUCATION. – 2018. – С. 84-85.
8. Shovdirov S. TASVIRIY SAVODXONLIKKA OID O'QUV KOMPETENSIYALARNI SHAKLLANTIRISHDA O'QUVCHILARNI MANTIQUIY VA ABSTRAKT FIKRLASHGA O'RGATISH // Евразийский журнал академических исследований. – 2023. – Т. 3. – № 12. – С. 193-196.
9. Baymetov B. B., Shovdirov S. A. Methods of Organizing Practical and Theoretical Classes for Students in The Process of Teaching Fine Arts // International Journal on Integrated Education. – 2023. – Т. 4. – № 3. – С. 60-66.